

Kodėl EP reikalauja naujų ES pajamų šaltinių?

EP reikalauja naujų ES finansavimo šaltinių, kurie padėtų atkurti ekonomiką po COVID-19 krizės ir kartu neužkrautų naštos mokesčių mokėtojams ar ateities kartoms.

Vykstant deryboms dėl naujo [ilgalaikio 2021–2027 m. ES biudžeto](#) bei [750 mlrd. eurų vertės ekonomikos atkūrimo paketo](#), vienas pagrindinių ginčų išlieka naujų nuosavų ES finansavimo šaltinių klausimas.

[Skaitykite plačiau apie tai, kas yra ilgalaikis ES biudžetas ir kaip jis yra priimamas.](#)

Kas yra nuosavi ištekliai?

ES šalys, siekdamos bendrų tikslų, prisideda prie bendro ES biudžeto. Skirtingai nuo nacionalinių biudžetų, ES biudžetas yra investicinis, taigi niekada nebūna jo deficito. ES [sutartyse](#) nustatyta, kad „neatmetant kitų įplaukų, visas biudžetas yra finansuojamas nuosavais ištekliais“.

Sprendimą dėl [nuosavų išteklių](#) sistemos, atsižvelgdama į Europos Parlamento nuomonę, vieningai priima Taryba ir šį sprendimą turi ratifikuoti valstybės narės. Dabartinė nuosavų išteklių sistema iš esmės nepakito tris dešimtmečius, tad Parlamentas jau seniai ragina ją pertvarkyti.

Dabartiniai nuosavi ištekliai

Kadangi ES biudžetas turi būti visada subalansuotas, metinės pajamos turi visiškai padengti metines išlaidas. Pavyzdžiui, dabartiniu 2014–2020 m. biudžetiniu laikotarpiu bendra nuosavų išteklių suma negali viršyti 1,23 proc. Sąjungos bendrųjų nacionalinių pajamų.

Šiuo metu ES pajamas sudaro:

- Tradiciniai nuosavi ištekliai (daugiausia importo iš ES nepriklausančių šalių muitai ir cukraus mokesčiai. Valstybės narės pasilieka fiksuotą šių sumų dalį surinkimo sąnaudoms padengti. 2018 m. jos sudarė 13 proc. nuosavų išteklių pajamų.)
- PVM pagrįsti nuosavi ištekliai (Sąjungai pervedama valstybių narių surinkto apskaičiuoto PVM procentinė dalis. 2018 m. sudarė 11 proc. pajamų.)
- BNP pagrįsti nuosavi ištekliai (kiekvienos valstybės narės į ES biudžetą pervedamas tam tikras turto (išreikšto BNP) nuošimtis. 2018 m. jos sudarė 66 proc. visų įplaukų.)
- Kitos pajamos (mokesčiai ir kiti atskaitymai nuo ES institucijų darbuotojų darbo užmokesčių, banko palūkanos, ES nepriklausančių šalių įnašai į tam tikras programas, palūkanos už pavėluotus mokėjimus ir baudos. 2018 m. sudarė 10 proc. visų pajamų).

Kai kurios ES šalys (Austrija, Danija, Vokietija, Nyderlandai ir Švedija) šiuo metu [gauna nuolaidas](#) už savo įmokas į ES biudžetą.

Europos Parlamento pasiūlymai

Parlamentas jau seniai laikėsi nuomonės, kad ES pajamų sistema yra neskaidri, nesąžininga ir, kad norint spręsti dabartines problemas bei pasiekti [reikšmingų rezultatų europiečiams](#), ją reikia reformuoti.

Siekdamas sumažinti priklausomybę nuo BNP ir PVM pagrįstų valstybių narių įnašų, Parlamentas ragina įvesti naujus, su ES politika ir tikslais susijusius pajamų šaltinius.

Pateikiame Europos Parlamento siūlomą naujų pajamų šaltinių įdiegimo grafiką:

- 2021 m. sausio 1 d. : naujas nacionalinis įnašas apskaičiuojamas remiantis neperdirbtų plastiko pakuočių atliekų kiekiu (paskatintų mažiau naudoti vienkartinius plastikus, gaminių perdirbimą ir žiedinę ekonomiką).
- 2021 m. sausio 1 d. : nuosavi išteklių grindžiami apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos pajamomis (pajamos iš sistemos, ribojančios šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, kurį gali išleisti daug energijos reikalaujanti pramonė, elektros energijos gamintojai ir oro linijos).
- 2023 m. sausio 1 d. : nuosavi išteklių grindžiami skaitmeninių paslaugų apmokestinimu (taip būtų užtikrinamas sąžiningas skaitmeninės ekonomikos apmokestinimas).
- 2023 m. sausio 1 d.: nuosavi išteklių grindžiami pasienio anglies dioksido mokesčio mechanizmu (anglies dioksido kaina, kai tam tikros prekės importuojamos ne iš ES. Tai padėtų užtikrinti vienodas sąlygas kovojant su klimato kaita).
- 2024 m. sausio 1 d. : nuosavi išteklių grindžiami finansinių sandorių mokesčiu (taip būtų užtikrinta, kad finansų sektorius sumokėtų jiems priklausomą mokesčių dalį).
- 2026 m. sausio 1 d.: nuosavi išteklių susieti su bendrąja konsoliduota pelno mokesčio baze (bendrovių apmokestinamojo pelno dalis, apskaičiuota pagal vienodą ES taisyklių rinkinį).

Europarlamentarai taip pat reikalauja panaikinti visus nuolaidas.

Nuosavų išteklių nauda

Parlamento nuomone, šie nauji pajamų šaltiniai galėtų padengti su ekonomikos gaivinimo planu susijusias ES šalių išlaidas. Neturint naujų nuosavų išteklių, pasiskolinti pinigai turėtų būti gražinami toliau mažinant [ES programas](#) ir (arba) didinant ES šalių BNP pagrįstas įmokas.

Parlamentas taip pat siekia, kad našta tektų ne mokesčių mokėtojams, o technologijų milžinams, mokesčių vengėjams, dideliems užsienio teršėjams ir kitiems, kurie šiuo metu nemoka savo teisingos dalies.

Siūlomi nuosavi išteklių taip pat užtikrintų, kad ES prioritetai, tokie kaip [Žalioji transformacija](#) bei skaitmeninė transformacija, geriau atsispindėtų jos biudžeto finansavime. Be to, jie remtų bendrąją rinką ir sumažintų priklausomybę nuo BNP pagrįstų nacionalinių įnašų.

Sprendimo priėmimas

2020 m. rugsėjo 16 d. plenarinės sesijos metu [EP nariai skubos tvarka patvirtino teisėkūros nuomonę dėl nuosavų ES biudžeto išteklių](#). Šis balsavimas leis ES Tarybai skubiai priimti sprendimą, o tuomet bus galima pradėti jo ratifikavimo procesą visose ES šalyse. Taryba jį turi priimti vienbalsiai, pasikonsultavusi su Europos Parlamentu. Sprendimas dėl nuosavų išteklių kartu su nauja daugiamete finansine programa turėtų įsigaliooti jau sausį.

Papildoma informacija

EP rezoliucija dėl naujos daugiamečių finansinės programos, nuosavų išteklių ir gaivinimo plano (2020 m. gegužės 15 d.)

EP rezoliucija dėl 2020 m. liepos 17–21 d. neeilinio Europos Vadovų Tarybos susitikimo išvadų (2020 m. liepos 23 d.)

EP teisėkūros rezoliucija dėl Tarybos sprendimo dėl Europos Sąjungos nuosavų išteklių sistemos projekto (2020 m. rugsėjo 16 d.)